

Rechterlijke Machtigingen

Informatie voor patiënten

Mondriaan

Mondriaan

voor geestelijke gezondheid

Colofon

Tekst

Concernstaf i.s.m.
Bureau Communicatie

Beeldmateriaal

Pieter Roberts
Voor het beeldmateriaal is gebruik gemaakt van acteurs

Opmaak en drukwerk

Repro Mondriaan

Oktober 2009

Voorwoord

In de afgelopen jaren zijn er voor de (geestelijke) gezondheidszorg diverse wetten tot stand gekomen. Daarin staan de relatie tussen de patiënt en de behandelaar, en de relatie tussen de patiënt en de organisatie centraal. Eén van deze wetten is de Wet bijzondere opnemingen in psychiatrische ziekenhuizen (BOPZ). Deze wet regelt de interne rechtspositie van patiënten die gedwongen zijn opgenomen in een psychiatrisch ziekenhuis.

Deze folder is één van de manieren om u informatie te geven over belangrijke onderwerpen waar u tijdens uw behandeling in Mondriaan mee te maken kunt krijgen. Het is bedoeld als aanvulling op de mondelinge informatie die u van uw behandelverantwoordelijke zult krijgen.

In deze folder vindt u informatie over de verschillende rechtelijke machtigingen (RM), de wijze waarop een gedwongen opname met behulp van een RM plaatsvindt, wat de juridische gevolgen zijn, wat uw rechten zijn, waar u met uw klachten terecht kunt en wat u kunt doen om een gedwongen opname te beëindigen.

Indien u hierover nog vragen heeft, kunt u terecht bij uw behandelverantwoordelijke en uw persoonlijk begeleider.

Raad van Bestuur Mondriaan

Wat is een rechterlijke machtiging (RM)

De verschillende rechterlijke machtigingen om u tegen uw wil, op te nemen in een psychiatrisch ziekenhuis zijn:

- Voorlopige machtiging
- Verlengde machtiging
- Machtiging eigen verzoek
- Voorwaardelijke machtiging
- Nieuwe voorwaardelijke machtiging
- Zelfbindingsmachtiging

In deze folder wijden wij vooral aandacht aan de voorlopige, verlengde en de voorwaardelijke machtiging. Voor de overige machtigingsprocedures verwijzen wij naar de psychiater die bij uw behandeling is betrokken.

Voorwaarden voor opname met een rechtelijke machtiging

Om u met een RM op te nemen moet aan de volgende twee voorwaarden zijn voldaan:

- U lijdt aan een psychische stoornis waardoor u een gevaar bent voor uzelf of uw omgeving.
- Het gevaar kan niet buiten het ziekenhuis worden afgewend en u bent niet bereid tot opname.

Procedure voorlopige en verlengde machtiging

Volgens de wet kunnen de volgende personen een voorlopige of verlengde machtiging aanvragen bij de Officier van Justitie:

- uw echtgenoot;
- uw ouders, voor zover zij de ouderlijke macht uitoefenen;
- meerderjarige bloedverwanten in de rechte lijn (grootouder, kinderen, kleinkinderen)
- meerderjarige bloedverwanten in de zijlijn tot en met de tweede graad (tantes, ooms, broers en zusters);
- uw voogd, uw curator of uw mentor;
- u zelf.

De Officier van Justitie zelf is ook bevoegd de rechter om een voorlopige of verlengde machtiging te verzoeken.

Bij een verzoek moet een recente schriftelijke verklaring zijn gevoegd die is opgesteld door een niet behandelend psychiater (dus niet door uw huisarts of een andere arts), die u kort tevoren heeft onderzocht. Uit deze verklaring moet blijken dat de voorlopige of verlengde machtiging nodig is, dus dat aan de gestelde voorwaarden is voldaan. De verklaring gaat samen met een verzoek om een voorlopige of verlengde machtiging naar de Officier van Justitie. Deze stuurt de papieren door naar de rechter. De volgende stap is dat de rechter beslist of u een voorlopige of verlengde machtiging krijgt. Hij neemt deze beslissing pas nadat hij met u en met andere personen heeft gesproken, zoals hulpverleners, soms bepaalde familieleden, wettelijke vertegenwoordigers en een advocaat die u bijstaat. Dit gebeurt tijdens een hoorzitting. Als de rechter heeft besloten dat een verlengde of voorlopige machtiging noodzakelijk is, is een hoger beroep niet mogelijk.

Hoe lang duurt een voorlopige of verlengde machtiging

De maximale duur van een voorlopige machtiging is een half jaar. De rechter kan bepalen dat de termijn korter is dan een half jaar.

Wanneer na het half jaar een langer durende opname noodzakelijk voor u blijkt te zijn en u niet bereid bent tot een vrijwillige opname, dan wordt een verlengde machtiging aangevraagd. Hiervoor wordt een schriftelijke verklaring opgesteld die de geneesheer-directeur ondertekent. De rechter beoordeelt aan de hand van de verklaring en het behandelingsplan of de verlengde machtiging noodzakelijk is. De verlenging duurt maximaal een jaar. Voor dat de rechter de machtiging verlengt, moet hij u opnieuw horen.

Een eerste machtiging duurt een half jaar, dit is een voorlopige machtiging.

Een machtiging kan telkens met maximaal een jaar verlengd worden, dit is een verlengde machtiging.

Na vijf jaar kan een verlengde machtiging telkens met maximaal twee jaren verlengd worden.

Ook nu kunt u bij dit gesprek hulp krijgen van een advocaat. Deze neemt zelf contact met u op.

Een verlenging kan telkens opnieuw worden aangevraagd door uw behandelverantwoordelijke. Als u vijf jaren achter elkaar met een verlengde machtiging bent opgenomen, kan de rechter een verlenging voor steeds maximaal twee jaren geven.

Rechterlijke machtiging op eigen verzoek

In bepaalde omstandigheden kunt u zelf de Officier van Justitie verzoeken om een machtiging eigen verzoek. U kunt over deze mogelijkheden overleggen met uw behandelverantwoordelijke.

Bijvoorbeeld: u heeft een verslavingsprobleem en ziet in dat er iets moet gebeuren om van de verslaving af te komen, maar u bent bang dat u de behandeling niet volhoudt.

Een voorwaardelijke machtiging

Een voorwaardelijk machtiging kan door de rechter worden verleend wanneer u behandeling nodig heeft, maar een opname mogelijk voorkomen kan worden. Dit doel wordt bereikt door het opleggen van een aantal voorwaarden met betrekking tot uw gedrag. Deze voorwaarden worden opgenomen in uw behandelingsplan, dat in overleg met u is opgesteld. Er wordt van u verwacht dat u zich aan deze voorwaarden houdt. Lukt het niet deze voorwaarden na te leven dan bestaat de mogelijkheid om de voorwaardelijke machtiging om te zetten in een voorlopige machtiging waarbij u alsnog gedwongen wordt opgenomen.

De duur van een voorwaardelijk machtiging is maximaal zes maanden. Op verzoek van de Officier van Justitie kan de voorwaardelijk machtiging vernieuwd worden voor de duur van maximaal een jaar. Deze machtiging noemen wij een nieuwe voorwaardelijke machtiging.

De gevolgen van een rechterlijke machtiging

Als u met een voorlopige of verlengde machtiging bent opgenomen, heeft dat gevolgen voor uw rechtspositie. U wordt in uw bewegingsvrijheid beperkt. U mag het terrein van het ziekenhuis niet verlaten, tenzij u na overleg met uw verantwoordelijk behandelaar toestemming heeft van de geneesheer-directeur. Gaat u toch weg, dan is Mondriaan genoodzaakt uw ongeoorloofde afwezigheid bij

de politie te melden met het verzoek u te zoeken en terug te brengen.

Indien u gedwongen bent opgenomen kunnen in noodsituaties middelen of maatregelen worden toegepast, zoals bijvoorbeeld dwangmedicatie en separatie. Zo nodig kan dwangbehandeling volgen, bijvoorbeeld in de vorm van depotmedicatie. Meer informatie hierover kunt u lezen in de folder ‘middelen of maatregelen’.

Bij opname krijgt u een behandelaar toegewezen en wordt er een behandelplan opgesteld. Wanneer u met een voorlopige of verlengde machtiging bent opgenomen, dan is dit behandelplan erop gericht het gevaar, dat oorzaak is van uw gedwongen opname, zo snel mogelijk weg te nemen. De behandelaar bespreekt dit behandelplan met u. Indien u zelf niet in staat bent uw belangen te behartigen, zal uw behandelaar het behandelplan met een vertegenwoordiger uit bijvoorbeeld familie bespreken.

Veel rechten die vrijwillig opgenomen patiënten hebben, behoudt u ook als u met een voorlopige of verlengde machtiging bent opgenomen. U mag in principe bezoek ontvangen, kranten en tijdschriften lezen, telefoneren, enzovoorts.

Uw behandelverantwoordelijke kan deze rechten om een aantal redenen beperken.

- **Als duidelijk is dat het uw gezondheid schaadt.**
Een voorbeeld: U bent opgenomen en bekend is dat het gebruik van alcoholische dranken uw gezondheid ernstig in gevaar brengt. Van uw bezoek ontvangt u een fles drank. Uw behandelaar verbiedt u nog langer dit soort pakketjes te ontvangen, omdat hij vindt dat u uzelf in gevaar brengt als u blijft drinken.
- **Ter voorkoming van strafbare feiten.**
Een voorbeeld: U mag bijvoorbeeld geen wapens of drugs laten meebrengen door bezoek. Om deze reden kan uw behandelverantwoordelijke verbieden dat u bezoek ontvangt.

Ook de huis- en afdelingsregels kunnen de rechten van u en andere patiënten beperken, maar alleen voor zover deze regels nodig zijn om een ordelijke gang van zaken binnen Mondriaan te garanderen.

U heeft recht op contact met de volgende personen:

- uw advocaat;
- de Officier van Justitie;
- de Inspecteur voor de Gezondheidszorg;
- de patiëntvertrouwenspersoon.

Als u met een voorlopige of verlengde machtiging bent opgenomen, dan heeft dat gevolgen voor uw rechtspositie. Uw bewegingsvrijheid wordt beperkt.

U kunt gedwongen worden om bijvoorbeeld bepaalde medicijnen in te nemen of gesepareerd worden indien er gevaar bestaat. Het recht om een klacht in te dienen behoudt u altijd.

Verlof en voorwaardelijk ontslag

Verlof

Wanneer u met een voorlopige of verlengde bent opgenomen, kunt u na overleg met uw behandelverantwoordelijke en met toestemming van de geneesheer-directeur met verlof gaan. Aan dit verlof mogen voorwaarden worden verbonden, bijvoorbeeld dat u uw medicijnen inneemt. Als het niet goed met u gaat, kan het verlof weer worden ingetrokken. Een verlof dat goed verloopt, kan een reden zijn om opheffing van de voorlopige of verlengde machtiging te krijgen.

Voorwaardelijk ontslag

Als blijkt dat het gevaar dat door de psychische stoornis werd veroorzaakt is verminderd, kan de geneesheer-directeur u na overleg met uw behandelverantwoordelijke voorwaardelijk ontslag (ontslag op proef) verlenen. Een voorwaarde kan bijvoorbeeld zijn dat u een bepaalde vorm van nazorg/toezicht ontvangt. Neemt het gevaar tussentijds toe, dan wordt het voorwaardelijk ontslag ingetrokken.

Een rechterlijke machtiging opheffen

U kunt om verschillende redenen om opheffing van een RM vragen. Bijvoorbeeld omdat u vindt dat u voldoende hersteld bent om Mondriaan te verlaten. Of omdat u de behandeling vrijwillig wilt verder zetten. Of u vindt dat u ten onrechte met een RM bent opgenomen, omdat u volgens u helemaal geen gevaar veroorzaakt. Er zijn verschillende mogelijkheden om een RM te laten opheffen, voordat deze is verlopen.

Uzelf, uw partner, de meerderjarige bloedverwanten die om een RM kunnen verzoeken, de Inspecteur voor de Gezondheidszorg en de Officier van Justitie kunnen de geneesheer-directeur van Mondriaan verzoeken de RM op te heffen.

Wanneer de geneesheer-directeur dit verzoek afwijst, kunt u via de Officier van Justitie de rechter verzoeken de RM op te heffen. U heeft daarvoor recht op bijstand van een advocaat. Voordat de rechter een besluit neemt, zal hij met u praten.

Klachten en klachtenregeling

Op grond van de huidige wetgeving beschikt iedere gezondheidsinstelling over een klachtenregeling.

U kunt een klacht indienen als u het niet eens bent met de dienstverlening, uw bejegening en/of besluiten over uw behandeling in de Mondriaan. Vaak helpt een gesprek met de medewerkers op uw afdeling. U kunt dit alleen doen of samen met iemand die u vertrouwt. U kunt ook de steun vragen van de Patiëntenvertrouwenspersoon. Informatie over deze regeling vindt u in de folder 'Klachten'.

Meer informatie

Op uw afdeling is onder andere de volgende informatie verkrijgbaar:

- folder 'inbewaringstelling'
- folder 'rechtspositie'
- folder 'middelen of maatregelen'
- folder 'klachten'
- afdelingsinformatie en afdelingsregels

Deze en andere folders zijn tevens te verkrijgen bij het informatiecentrum op de locaties John F. Kennedylaan 301 Heerlen en Vijverdalseweg 1 Maastricht van Mondriaan.

Adressen en telefoonnummers

Mondriaan

Raad van Bestuur en geneesheer-directeur

Postbus 4436
6401 CX HEERLEN
T 045 - 5 700 436
E secr.rvb@mondriaan.eu

Patiëntenvertrouwenspersoon locaties regio Parkstad (vanuit St. PvP)

John F. Kennedylaan 301
Postbus 4436
6401 CX HEERLEN
T 045 - 5 736 291 (pieper 81127)

Klachtencommissie

Postbus 4436
6401 CX HEERLEN
T 045 - 5 736 298
E klachtencommissie@mondriaan.eu

Patiëntenvertrouwenspersoon locaties regio Maastricht & Heuvelland (vanuit St. PvP)

Vijverdalseweg 1
Postbus 88
6200 AB MAASTRICHT
T 043 - 3 685 268

Centrale Cliëntenraad

Postbus 4436
6401 CX HEERLEN
T 045 - 5 736 299
E cliëntenraad@mondriaan.eu

Informatiecentrum Heerlen

John F. Kennedylaan 301
Postbus 4436
6401 CX HEERLEN
T 045 - 5 736 303
E infocentrumheerlen@mondriaan.eu

Informatiecentrum Maastricht

Vijverdalseweg 1
Postbus 88
6200 AB MAASTRICHT
T 043 - 3 685 401
E infocentrummaastricht@mondriaan.eu

Externe adressen en telefoonnummers

Stichting Patiëntenvertrouwensperso- nen

F.C. Dondersstraat 9
3572 JA UTRECHT
T 0900 - 444 8888

Cliëntenbond in de Geestelijke Gezondheidszorg

Postbus 645
3500 AP UTRECHT
T 030 - 2 521 812
E infoadvies@clientenbond.nl

Regionale inspectie voor de Gezondheidszorg

Postbus 90137
5200 MA Den Bosch
T 073 - 6 207 300

Officier van Justitie

Postbus 1987
6201 BS MAASTRICHT
T 043 - 3 465 239

Mondriaan is een instelling voor geestelijke gezondheidszorg in Limburg met meer dan vijftig locaties. Samen staan zij garant voor een stevig netwerk op het gebied van geestelijke gezondheidszorg en verslavingszorg. Mondriaan richt zich op kinderen, jeugdigen, volwassenen en ouderen met psychische/psychiatrische klachten en op mensen met een verslavingsproblematiek. Daarnaast biedt Mondriaan ook forensische psychiatrie voor patiënten met een strafrechtelijke titel en psychiatrische klachten, verslavingsproblematiek en/of persoonlijkheidsstoornis.

Mondriaan wil hen een zo normaal mogelijk leven laten leiden, met een hanteerbaar perspectief op de werkelijkheid. De hulpvraag van de cliënt/patiënt staat centraal. Behandeling en begeleiding worden afgestemd op de individuele problematiek en de vraag.

Mondriaan biedt mensen goede, veilige, solide en stimulerende omstandigheden op het gebied van wonen, werken en leven.

Op het gebied van preventie speelt Mondriaan een belangrijke rol in de regio en zorgt daarmee voor het vroegtijdig opsporen van psychische problemen en verslavingsproblemen.

Postbus 4436
6401 CX Heerlen
T 045 - 573 62 62

info@mondriaan.eu
www.mondriaan.eu

Mondriaan

